

Gemenskapslokal för äldre hyresgäster

2014

INGA MALMQVIST

C
CENTRE FOR
MANAGEMENT
OF THE BUILT
ENVIRONMENT
M B

CHALMERS

Gemenskapslokal för äldre hyresgäster

2014

INGA MALMQVIST

CHALMERS

Gemenskapslokal för äldre hyresgäster

INGA MALMQVIST

Centrum för management i byggsektorn

Chalmers tekniska högskola

SE-412 96 Göteborg

www.cmb-chalmers.se | Tel: +46 (0)738-14 26 97

Forskningsutskottet behandlar ansökningar om stöd till managementrelaterade forskningsprojekt fem gånger per år.

Mer information om ansökningsprocessen och våra prioriterade områden finns på hemsidan, **www.cmb-chalmers.se**.

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	7
2	Genomförande och metoder	8
	Metoder.....	8
3	Stackmolsngatan – samverkan för bekvämt boende	9
	Beskrivning av området.....	10
	De boende	10
	Lokalen.....	11
4	Arbetet med att etablera en gemensamhetslokal	12
	Projektansökan.....	12
5	Resultat från intervjuer	20
6	Resultat från enkätundersökning	21
	Projektet fick Bopris.....	24
7	En väg till trygghetsboende	26
	Trygghetsboende i Göteborg	27
8	Diskussion	29
	Bildandet av trygghetsboende	29
	Etableringen av gemenskapslokal	31
	Avstånd mellan bostadslägenhet och gemenskapslokal	32
	Samverkan och delaktighet.....	32
	Sammanfattande reflektioner	32
9	Källor	35
	Bilagor	36-41

1 Bakgrund

Denna utvärdering har studerat hur en gemensam lokal etablerats i ett vanligt bostadsområde för de äldre hyresgästerna. Lokalen är kompletterad utomhus med gymnastikredskap och sittbänkar. Stackmolnsgatan var redan från början ett mycket välskött område med fina planteringar utanför entréerna. Studien genomfördes under år 2011 - 2012 och de metoder som användes var intervjuer, en enkät som besvarades av boende som besökte lokalen samt deltagande i aktiviteter i lokalen. Resultatet av utvärderingen tyder på att lokalen används mycket och uppskattas av de boende.

Projektet innebär en utvärdering av en satsning på en gemenskapslokal för de äldre boende i ett kommunalt bostadsföretag i Göteborg. Bostadsföretaget Poseidon AB i Göteborg har upplåtit en lokal för gemenskap för de äldre på Stackmolnsgatan i norra Göteborg. Under inledningstiden har även funnits en värdinna vissa tider i veckan.

Allt fler äldre i Sverige bor kvar i sin ordinarie bostad även upp i mycket hög ålder. Cirka 95 % av dem som är 65 år och äldre bor idag kvar i lägenhet eller småhus. Många olika åtgärder behöver göras för att underlätta de äldres möjligheter att bo kvar i ett bekvämt boende, och mycket har också påbörjats på olika håll i Sverige.

I Göteborg finns flera allmännyttiga bostadsföretag samlade i koncernen Framtiden. Ett av dessa är Bostads AB Poseidon, som har

satsat på flera åtgärder för att förbättra och underlätta för äldre hyresgäster att bo kvar. En av dem har varit att iordningsställa en gemensam lokal för de äldre hyresgästerna i bostadsområdet som ligger vid Stackmolnsgatan i stadsdelen Biskopsgården i Göteborg.

Projektet kom senare att ingå i en större satsning som Göteborgs Stad gjorde under 2012 kallad Görbra för äldre. Där ingick det i Projekt 2:1 Enkla förbättringar av entréer, allmänna utrymmen och utemiljö. Medel för insatserna kom från Hjälpmedelsinstitutet inom ramen för projektet Bo bra på äldre dar. I Projekt 2 ingick flera olika förbättringar. Till exempel förbättrade möjligheter till lås och armledare invid och inne i hissen. Ett annat av projekten i satsningen gick ut på att åtgärda befintliga badrum så att dessa kunde användas utan stora ombyggnader.

2 Genomförande och metoder

Studien har genomförts under 2011 – 2012. Projektledaren Anna Olsson på Poseidon har med sitt stora engagemang varit en fantastisk källa till kunskap.

Metoder

Studien har använt det förfaringssätt som kallas Mixed Methods eller Methodological Mixes (Patton 2002). Det innebär att flera metoder används för att tillsammans ge svar på frågor av kvalitativ art. De arbetsmetoder som har använts i denna studie är:

- Intervjuer
- Enkätundersökning
- Deltagande observation
- Kompletterande dokumentstudier

Totalt åtta intervjuer gjordes under 2011 med både boende och personal vid Poseidon och äldreomsorgen. Av de åtta intervjuade personerna var fem med äldre boende som besökte lokalen. De övriga intervjuerna gjordes med personer från bostadsföretaget – en projektledare och en fastighetsskötare i området, samt med den person som i början var anställd från stadsdelsnämndens sida för att hjälpa till med att få igång aktiviteter i lokalen.

En enkät genomfördes under våren 2012, annonserad och inlämnad i gemensamhetslokalen. Dessutom har jag läst den dokumentation som finns om de båda projekten, dels Poseidons egna

projekt och det Göteborgsgemensamma projektet Görbra för äldre.

Deltagande observationer har bestått i att jag följt verksamheten i gemenskapslokalen samt deltagit i möten i både styrgrupp, projektgrupp och referensgrupp. Totalt har jag medverkat i tolv möten. Det mesta av vad som behandlats under mötena har handlat om andra åtgärder både inne i lägenheterna och entréerna samt på gatumark utanför. Jag har inte kunnat delta i alla de möten som förekommit under projekttiden, men tack vare goda minnesanteckningar från projektledaren, kunde jag ändå hålla mig väl informerad.

Resultaten från de olika metoderna redovisas längre fram i rapporten.

3 Stackmolnsgatan – samverkan för bekvämt boende

Bostads AB Poseidon startade projektet Stackmolnsgatan – samverkan för bekvämt boende 2010. Projektet har haft som syfte att utveckla enkla lösningar för att möta framtiden med en åldrande befolkning, och har varit ett samarbete mellan bostadsföretaget, hyresgästerna i bostadsområdet, stadsdelsförvaltningen, Fastighetskontoret, Senior Göteborg samt hyresgästföreningen. Målet har varit att äldre hyresgäster, som önskar bo kvar hemma, ska kunna bo bekvämt och med hög livskvalitet.

En av insatserna har varit att ställa iordning en lokal för de äldre hyresgästerna att bruka för gemenskap och olika aktiviteter.

Detta projekt har efter den första projekttiden kommit att bli en del av projektet Görbra för äldre med medel från Hjälpmedelsinstitutets satsning under 2012 Bo bättre på äldre dar. Så här presenteras detta projekt på hemsidan:

”Äldre göteborgare ska kunna bo kvar längre i sina hem när Göteborgs stad och flera bostadsbolag nu investerar i ökad gemenskap, bättre tillgänglighet och ny teknik för att skapa goda boendemiljöer. Staden är en nationell försöksverksamhet för att förbättra boendet för äldre och anhöriga. Projektet får inspiration och pengar av Hjälpmedelsinstitutet. Vi tar hjälp av äldre hyresgäster och anhöriga så att vi satsar på rätt åtgärder.”(Projektbeskrivning 2012).

Fyra delprojekt har ingått:

- Inventera och matcha boende
- Enkla förbättringar i allmänna utrymmen och utemiljöer
- Bygga om/bevara badrum
- Vardagsteknik för äldre och anhöriga

Gemenskapslokalen på Stackmolnsgatan har alltså kommit att ingå som ett delprojekt inom projektet Enkla förbättringar i allmänna utrymmen och utemiljöer, projekt 2, i det för Göteborgs Stad gemensamma projektet Görbra Göteborg. Där har även ingått:

- Installation av minst tjugo automatiska dörröppnare som ska ha provats av brukarna.
- Minst två olika teknikstöd ska ha provats av brukarna.

Med delprojektet Enkla förbättringar 2:1 (gorbraforaldre.se 2012) Stackmolnsgatan fördjupades arbetet och fokus sattes på att pröva generella åtgärder för att öka trivsel och tillgänglighet i entréer och hissar, och på sikt möjliggöra ökat kvarboende för äldre hyresgäster. Syftet har varit att via ökad gemenskap och ökad fysisk tillgänglighet i bostadsområdet uppnå ett ökat kvarboende för de äldre hyresgästerna.

Projektet beviljades 325 000 kronor i Hjälpmedelsinstitutets satsning Bo bra på äldre dar. Medfinansieringen från Bostads AB Poseidons sida var 1 110 000 kronor, bestående

av insatser från Poseidons personal och fysiska insatser i bostadsområdet. Projektets organisation har bestått av styrgrupp, projektgrupp och referensgrupp, båda med representanter från Poseidon, Stadsdelsförvaltningen Västra Hisingen, verksamhetschef äldreomsorg, Senior Göteborg, Fastighetskontoret och Hyresgästföreningen. Dessutom har en referensgrupp funnits bestående av projektledare, förvaltare och husvärd från Poseidon samt en grupp äldre boende på Stackmolnsgatan.

Beskrivning av området

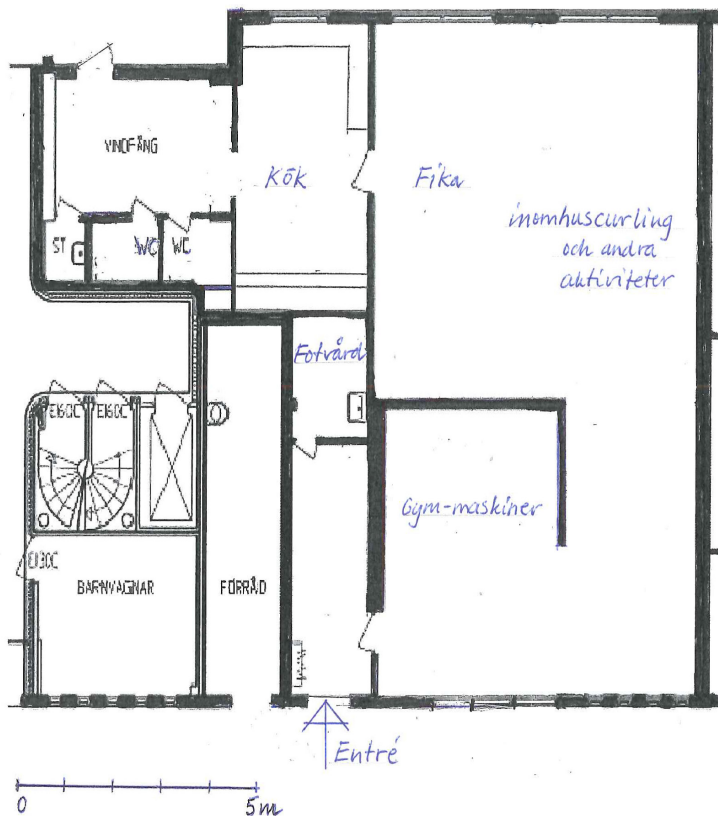
Bostadsområdet är en del av stadsdelen Biskopsgården, ett stort bostadsstadsdel på Hisingen i Norra Göteborg. De första delarna av Biskopsgården stod klart redan 1957. Stackmolnsgatan ligger i Biskopsgårdens norra del och stod klart för inflyttning 1965. Detta var alltså omedelbart innan den stora satsning på bostadsbyggande i Sverige, vars syfte var att bygga en miljon bostäder under de 10 åren 1965 – 1975; det så kallade Miljonprogrammet. Området består av tre huskroppar om sju våningar utefter varandra, parallellt med en gemensam gata; Stackmolnsgatan. Trafikslagen är separerade från varandra, så att bostadsentréerna nås via gångvägar medan nyttotrafik såsom ambulanser, kan köra ända fram till husets entréer. Området gränsar mot ett naturområde och ligger lite avskilt från annan bebyggelse i bostadsområdet. Parkering finns på parkeringsplatser utefter gatan och i ett parkeringsdäck intill gatan.

Totalt finns 216 lägenheter i de tre huskropparna på Stackmolnsgatan. Utbudet av lägenheter är brett; från 1 rum och kök till 4 1 rum och kök med storlekar från 32 upp till 92 kvadratmeter. Bostäderna finns i de sex övre våningarna, medan bottenvåningarna rymmer entréfunktioner, soprum och gemensamhetslokalen. Nio entréer finns totalt och hissarna går även ner i källarplanet, vilket inte var en självklarhet vid tiden för tillkomsten.

Bebyggelsen är väl underhållen. Fasader renoverades samtidigt med inglasning av balkonger 2004 – 2005. Samtliga badrum renoverades 1999. Entréer och gångvägar kantas av välskötta planeringar och området upplevs som trivsamt och tryggt. En livsmedelsaffär finns i närheten och på samma avstånd finns också en spårvagnshållplats. Flexlinjen, som är en beställningstjänst från kollektivtrafiken Västtrafik, har en hållplats på Stackmolnsgatan.

De boende

En stor andel av hyresgästerna är pensionärer och cirka 40 procent av dem är 65 år eller över. Hela 25 procent av hyresgästerna är över 70 år. Många flyttade in med sin familj när området var nybyggt, och bor nu kvar i lägenheten som pensionärer. Andra har efter hand bytt till en mindre lägenhet i samma område. Omflyttningen är generellt låg i området.

Poseidons enkätundersökning 60+ på Stackmolnsgatan, som genomfördes 2007, visade att drygt 30 procent av de boende här var 60 år och äldre samt att man bott länge i området. Genomsnittsåldern i åldersgruppen var 70 år och 83 procent av kvinnorna var ensamstående. Här visade sig också finnas ett aktivt föreningsliv bland de äldre hyresgästerna.

Stackmolnsgatan skiljer sig rejält från andra bostadsområden i stadsdelen Biskopsgården, där attraktiviteten är låg och andelen boende med sociala problem är hög. Det finns antagligen flera orsaker till denna skillnad. Att reda ut orsakerna ligger utanför denna studie, men en

orsak är relevant i sammanhanget: Stackmolnsgatan ligger geografiskt (både vad gäller avstånd och höjd) avskild från övriga bostadsområden och är dessutom ytterligare skilt genom grönområden.

Lokalen

En lokal har upplåtits av det kommunala Bostads AB Poseidon, som förvaltar bostäderna utefter Stackmolnsgatan. Lokalen ligger i områdets ena ända i husets bottenplan. Ytan är cirka 140 kvadratmeter stor, uppdelad på ett stort och ett mindre rum, samt ett kök, tre toaletter och en städskrubb.

4 Arbetet med att etablera en gemensamhetslokal

Denna redovisning bygger på minnesanteckningar från projektledaren och på författarens egna anteckningar från de möten jag deltagit i.

Poseidons arbete var uppbyggt kring en dialog med de boende som fortgick under hela projektiden.

Projektledare Anna Olsson berättar att man på Bostads AB Poseidon hade börjat tala om att förbättra för äldre hyresgäster och eventuellt ordna Trygghetsboende eller någon slags mellanform mellan ordinarie bostad och omsorgsformer som äldreboende, Vård- och omsorgsboende. Det gjordes alltså ett förarbete innan Anna Olsson kom in i arbetet, till bland annat i form av en enkätundersökning bland hyresgäster över 60 år, som genomfördes redan 2007.

”Husvärden för Stackmolnsgatan, som har mycket bra kännedom om de boende, hjälpte mig att ta fram en lista på äldre hyresgäster som nog skulle kunna vara intresserade av att medverka. Denna samverkan med de boende var från början en förutsättning för projektet”, säger Anna.

De angivna hyresgästerna fick en inbjudan till ett första möte och omkring 25 personer deltog. Anna Olsson vill på detta sätt lära känna hyresgästerna och föra en dialog om olika idéer.

”Jag var tydlig med att de boende skulle vara med i projektet. Vid något av de allra första möten upprättades en lista på åtgärder och aktiviteter som de medverkande föreslog.” (A Olsson 2013)

Samtidigt med detta startmöte bildades också en referensgrupp med representanter från bostadsföretaget och från Göteborg Stad. En fokusgrupp om cirka tio intresserade äldre som hade behov av bekvämare boendemiljö erbjöds att delta mer aktivt i projektet – både som fortlöpande samtalspartner och för att konkret testa olika åtgärder lägenheten, fastigheten och närmiljön. Dessutom bildas arbetsgrupper inom olika ansvarsområden.

Det gjordes också en inventering av tillgängligheten i fastigheterna på Stackmolnsgatan. Projektledaren gick tillsammans med en tillgänglighetsexpert från kommunens Fastighetskontor igenom alla husens gemensamma delar.

Projektansökan

En ansökan om utvecklingsbidrag gjordes 2010 med rubriken: Projekt Stackmolnsgatan – samverkan för bekvämt boende. Det ansökta stödet om 300 000 kronor beviljades. Projektets syfte beskrivs i ansökan:

”Projekt Stackmolnsgatan – samverkan för bekvämt boende” ska genomföras med fokus på äldre hyresgäster. Projektet är tänkt som ett samarbete mellan hyresgästerna i bostadsområdet och Poseidon, stadsdelsförvaltningen, Fastighetskontoret samt Senior Göteborg. Övriga samverkanspartner kan exempelvis vara idrotts- och föreningsförvaltningen, park- och naturförvaltningen, Hjälpmedelsinstitutet,

Chalmers Tekniska Högskola, FoU i Väst.
Metoder och lösningar för att möta framtiden med en åldrande befolkning behöver utvecklas. Idag bor fler hemma under en allt längre tid. Detta ökar behoven av funktionella boendemiljöer. På kommunstyrelsens uppdrag har undersökningar genomförts rörande äldres bostadsförhållanden nu och i framtiden. Det framkommer att bristande tillgänglighet i bostaden, entréer och allmänna utrymmen i trappuppgång, tvättstuga och närmaste utemiljö redan idag får konsekvenser för människors vardagsliv och möjlighet till sociala kontakter. Enkla förbättringar kan bidra till ett fortsatt självständigt liv för många.” (Projektansökan 2010)

Syftet var dels ökad gemenskap bland de äldre hyresgästerna i området, men också ökad tillgänglighet och teknikstöd i boendet så att äldre hyresgäster som önskar bo kvar hemma ska kunna bo bekvämt och med hög livskvalitet. Konkret handlade det om att vardagslivet ska fungera genom god trygghet och tillgänglighet till service, men också genom att erbjuda gemenskap och delaktighet i bostadsområdet.

Projektets mål var att visa på förbättringar och utveckla metoder och lösningar för att möta äldres olika behov i boendet.

Poseidon och företagets samarbetspartners skulle utveckla kunskap som skulle bidra både till bekvämare kvarboende för äldre och en god samhällsekonomi:

- Behov/önskemål hos boende
- Möjligheter/hinder till förändring i den fysiska miljön samt tillval, servicetjänster och teknikstöd och andra förbättringar
- Olika lösningar i närmiljön och i fastigheten inom befintliga hus
- Betalningsviljan hos berörda

De långsiktiga målen angavs till att öka kvarboendet bland äldre hyresgäster, att utveckla en boendeform som möter en äldre kundgrupps behov av gemenskap, trygghet och tillgänglighet (i riktning mot trygghetsboende) samt att Poseidons medarbetare och övriga aktörer samarbetar för ökad kunskap, tydliga strategier och åtgärder som bidrar till bekvämt boende för äldre och god samhällsekonomi. På sikt skulle man också verka för samarbete och spridning till övriga delar av staden.

I juni 2010 presenterade projektledaren ett antal förslag till åtgärder som kom från den första gruppen äldre hyresgäster.

Utomhus ville man ha:

- Hundrastgård och fler hundpapperskorgar
- Pergola med regnskydd/vindskyddad berså och intilliggande utegym
- Dörröppnare i entréer för alla (tidigare fanns ett fåtal hyresgäster som hade fått dörröppnare i entrén som del av en enskild bostadsanpassning)

I lokalen, som skulle vara bemannad, önskade man:

- Curlingmatta
- Litet gym
- Aktiviteter som läsecirkel och handarbete samt utrustning som symaskiner

Vid boendemötet den 17 juni fick deltagarna markera sina prioriteringar genom att sätta upp maximalt fem prickar var på de förslag som man helst önskade. Inomhuscurling visade sig vara mest populärt och fick 30 prickar medan läsecirkel fick 5 prickar liksom även dörröppnare i alla entréer. Några ytterligare förslag kom också upp: En slags arm för att höja och sänka tvättlinor i torkrummen samt att hissarna skulle förses med ledstång och en nedfällbar pall.

Dessa önskemål redovisades vid ett Styrgruppsmöte i augusti 2010 då man även diskuterade möjligheter till gemensamma måltider samt viss service i lokalen: fotvård, frisör, hälsovård. Det var viktigt att möjliggöra för sådan service i lokalen. Bemanning med en värd/värdinna diskuterades och det framgick att under 2011 kunde Stadsdelsförvaltning Biskopsgården stå för en värdinna. (Styrgruppsmöte 2010-08-23)

I september 2010 gick Poseidon ut med information om lokalen i sitt lokala nyhetsblad:

Trivsel och tillgänglighet - Bostads AB Poseidon vill tillsammans med er seniorer på Stackmolnsgatan och

med Göteborgs Stad prova olika metoder för att öka trivsel och möjligheten att röra sig fritt i området och på så sätt få fler äldre att vilja och kunna bo kvar längre. Tänkbara åtgärder är att kontrastmarkera trappsteg så att de syns bättre, sätta in en fällbar pall i hissen eller att montera armstöd på bänkar för att lättare kunna resa sig upp.

Förslag på åtgärder: Ett femtontal av grannarna på Stackmolnsgatan har träffats för att diskutera åtgärder i och omkring husen. Några av förslagen på åtgärder är: En vindskyddad pergola, behålla mattan för inomhuscurling, förbättra övergångsstället vid Netto och att sätta dörröppnare på entréer och miljöbus.

(På vår gård 2010)

Genom förhandlingar med Hyresgästföreningens lokalavdelning och pensionärsföreningen Dalgårdarna samt omflyttning och byte mellan olika lokaler, kom man fram till att den nya gemenskapslokalen skulle finnas i bottenplan på Stackmolnsgatan 3. En arbetsgrupp, Innegruppen, var nu i full gång med att planera inredning i lokalen. Sjukgymnaster på Svartedalens Äldrecentrum skulle kontaktas för att hjälpa till att välja rätt produkter för ett litet inomhusgym.

Utrymme för fotvård ställdes i ordning och ett företag har anmält intresserade för att verka i lokalen. Fotvård kräver tillstånd från miljöförvaltningen, vilket skulle sökas ett par veckor innan start. SDF Biskopsgården skulle ha

en aktivitetsledare eller värdinna på plats i lokalen ett par timmar om dagen. Vårdinnans uppgift var att sätta igång aktiviteter som de äldre på sikt skulle kunna förtfölja på egen hand.

(Minnesanteckningar Styrgruppsmöte 2010-11-29)

I september hade man också ett boendemöte och Innegruppen rapporterade att de gått igenom lokalen. De fann att lokalen var stor och tillräckligt rymlig men att en del behövde iordningsställas och kompletteras i de olika rummen:

Lokal 1 (det största rummet):

- Utrymme för curlingmatta
- Låsbart skåp för pokaler
- Låsbara skåp för stenar
- Bord och stolar (befintliga från en tidigare lokal på Stackmolnsgatan 17)
- Gym
- Symaskiner

Lokal 2 (ett mindre rum):

- Fåtöljer och stolar (sittplats för 10-15 pers)
- Bokhyllor
- Kaffebord

Badrum:

- Fotvård/frisörmöjlighet

Kök (ett nyinrett kök, vettande mot husets baksida):

- Microvågsugn
- Bänkar i sitt- och ståhöjd
- Låsbara skåp
- Pallar
- Köksutrustning

Kaprum och toalett (på baksidan):

- 2 handikapptoaletter (helst)
- Klädhängare, paraplyställ, hatthylla och hängare

Övrigt att tänka på:

Belysning, städskåp, textilier, brandvarnare, radio/TV, persienner, anslagstavla (befintlig från den gamla föreningslokalen Stackmolnsgatan 17), ringklocka.

(Boendemöte 2010-09)

En del ombyggnadsåtgärder krävdes för att de olika rummen skulle få god funktion. En mellanvägg revs så att det största rummet blev vinkelformat och fick full längd för curlingspel och i det mindre rummet togs en vägg som hade avdelat ett förråd bort. Ett pentry togs bort och ersattes av ett tvättställ i det första lilla rummet, så att detta skulle kunna tjäna som utrymme för fotvård. Ett annat litet pentry gjordes om till toalett och i rummet mot husets baksida inreddes ett nytt kök. Lokalen har rent allmänt blivit uppfräschad och mer tillgänglig, genom att man sett över passager, trösklar, kök och toaletter.

De boende bestämde sig för att starta med tre aktiviteter: curling, läsecirkel och gym. Det anmälades även intresse för att starta med kortspelet Canasta och för att ge en kurs i datoranvändning. Inomhuscurlingen är en aktivitet som kräver mycket plats, trots att man använder en speciell matta som rullas ut. Den har varit den dimensionerande aktiviteten i lokalen. Dels för att man behövde utnyttja hela husbredden för att spelbanan skulle få plats och dels för att man tidigt blev på det klara med behovet av att kunna förvara mattan när den inte användes. Curlingmattan förvaras nu hoprullad utefter en vägg när andra aktiviteter pågår i det stora rummet.

En avskärmande vägg mellan gym och övriga delar av det största rummet diskuterades inledningsvis. Men vid inflyttning fann man att det var bättre att användningsområdena Gym och kaffeservering fick byta plats, så att gymredskapen ställdes i det mindre rummet, medan kaffebord och stolar fick plats i det största rummet. En del av den lösa inredningen, främst bord och stolar, har man kunnat ta med sig från den tidigare föreningslokalen i annan del av området.

Vid projektgruppens möte i november diskuterades vilket slags lås man skulle ha på lokalens entrédörr.

I den kommunala tidningen Vårt Göteborg kunde man i december 2010 läsa: "... Dessutom har många av de boende på Stackmolnsgatan

ett mycket aktivt pensionärsliv. De är med i läsecirklar, dansar och spelar inomhuscurling. Vi vill gynna den aktivitet som redan finns genom att ställa i ordning en större gemensamhetslokal, som dessutom ska ha en anställd personal några timmar varje dag, säger Anna Olsson."

(Vårt Göteborg 2010-12)

I ett möte i Styrgruppen i februari 2011 rapporterades om ett möte i boendegruppen där man hade diskuterat lokalen och dess innehåll, både möblering och aktiviteter. Den person från Äldreomsorgen Västra Hisingens stadsdelsförvaltning, som ska fungera som värdinna i lokalen i inledningsskedet, påbörjade sitt arbete med att samla ihop en arbetsgrupp för hur aktiviteter skall ordnas i lokalen. Hon, M, formerade en grupp som såg över hur aktiviteterna skulle se ut. Organisationen kom att likna den som Poseidon har i sina Gårdföreningar. Det föreslogs även att man skulle undersöka om Äldreomsorgen kan utöka sitt intresse för lokalen och kanske på sikt ha gemensam hemtjänst i lokalen, till exempel gemensamma måltider.

- Nycklar – låskolv vid västerentrén kommer inte att kunna vara samma som österentrén (framsidan).
- Förstärkare, högtalare, mikrofon. A hör efter var man kan köpa detta.
- Dator/Internet – IT-kunnig boende? Dator finns nu hos A. T ordnar internetuppkoppling. P tar fram namn på IT-kunnig boende och skickar till A.

- Städning sker en gång per vecka. Fönsterputs vår och höst.

(Styrugruppsmöte 2011-02-03)

Sjukgymnaster från Svartedalens Äldrecentrum gav mycket hjälp med att välja ut bra gymredskap. Vårdinnan utbildades för att kunna instruera hur redskapen skall eller kan användas. En lättmanövrerad ljudanläggning, med förstärkare, mikrofon och högtalare sattes på inköpslista. Likaså extra stolar, stabila men stapelbara.

Den 19 mars ordnades ”Öppet hus” i lokalen. Det blev en lyckad tillställning och 75 personer (mestadels seniorer) besökte lokalen under de tre timmar den var öppet. Många förslag om både aktiviteter och namn på lokalen kom in. Några saker återstod nu att ordna i lokalen:

- Ett låsbart skåp till fotvårdare
- Brandskyddsbesiktning
- Ljudutrustning med CD spelare
- Rampen i lokalens entré MÅSTE kontrastmarkeras
- Uteplatser/bänkar – arbete och armstöd inklusive bänkar är beställt

(Ur projektgruppsmöte 2011-04-04)

Aktiviteten Fredagsträffen hade nu initierats och hade varit välbesökt – särskilt våffeldagen då cirka 50 personer kom för att äta våfflor och dricka kaffe i lokalen. Trivselkänsla i lokalen var en framgångsfaktor, menade tjänstemännen.

Ytterligare en aktivitet kom upp till diskussion: Matlagning i slutet sällskap.

Projektgruppen hade nu funnit formen och där ingick: Förvaltare från Poseidon, Husvärd från Poseidon, en representant från boendegruppen Stackmolnsgatan, anhörigkonsulent från stadsdelsförvaltningens äldreomsorg, som även fungerat som värdinna i lokalen, verksamhetsutvecklare från stadsdelsförvaltningen, en handläggare från Fastighetskontoret samt projektledaren.

”På Stackmolnsgatan 3 har en lokal renoverats för att bli samlingsplats för seniorerna. Dörrar är breddade, trösklar borttagna, toaletterna förstorade och väggar och golv uppsnyggade. Lokalen har sedan av boendegruppen fyllts med en matta för inomhuscurling, bord och stolar för läsecirkeln och andra sammankonster, gym (motionscykel, löpband, hantlar, ribbstol etcetera) för förebyggande friskvård. I ett av de mindre rummen har plats beretts för fotvård. I köket finns bänkar och gott om skåp för framtida matlag och kaffestunder. Från och med januari 2011 är gemensamhetslokalen en personalresurs från äldreomsorgen Västra Hisingen på plats några timmar i veckan. Hon kommer att vara ett stöd i de aktiviteter som redan finns samt initiera nya aktiviteter och locka fler seniorer till lokalen.”

(Slutrapport för det första projektet 2011-04-05)

”Lokalen har nu fått sitt namn Stacken framröstat av seniorerna. Aktiviteter har kommit igång och flera är på väg men under sommaren kommer det vara betydligt lugnare i lokalen eftersom både curling och läsecirkel har sommaravbrott under maj till september. Uteplatsen på Stackmolnsgatan 1-5 har fått två nya bänkar och samtliga bänkar kring husen är försedda med armstöd så att de äldre lättare kan sätta sig och resa sig upp från bänken. Bänkarna kring Stackmoln 13-17 är slipade och oljade.”

(Styrgruppsmöte 2011-05-11)

Ett utomhusgym med tre redskap hade monterats intill uteplatsen vid huset Stackmolnsgatan 13-17. Det har kommit både positiva och negativa reaktioner på gymmen och deras placering. Onsdagen den 18 maj, ordnades en instruktion av gymmaskinerna.

Invigning av hela projektet på Stackmolnsgatan skedde 31 augusti och var mycket välbesökt. Både Poseidons chef och chefen för stadsdelsförvaltningen höll invigningstal. Ett antal olika ”stationer” hade ordnats och de äldre hyresgästerna visade allt och lotsade besökare

emellan de olika stationerna: Utegyg med redskap, hiss med pall och ledstång, miljörum med pedalöppnade sopkärl (de första i Sverige!), den tillgängliga gemenskapslokalen Stacken, uteplats med bänkar i solen och upphöjd plantering. Som avslutning bjöds alla på en Sensommarbuffe.

Under våren 2012 hade alla planerade aktiviteter kommit igång. Veckans program var fulltäcknat med följande utseende under aktiva ”terminstider”:

- Måndag förmiddag: Läsecirkel
- Måndag eftermiddag: Inomhuscurling
- Tisdag förmiddag: Öppet hus/kafferep
- Tisdag eftermiddag: Bingospel
- Onsdagförmiddag: Trivselträff
- Torsdag förmiddag: Lättgympa
- Torsdag eftermiddag: Inomhuscurling
- Torsdag kväll: Kortspel

Det fanns helt avsiktligt inte längre något program på fredagar, beroende på att många av de äldre hyresgästerna föredrog att städa och handla på fredagen och när det var gott väder åkte även många ut till fritidshus och liknande.

Projektgruppen konstaterade i februari 2012 att det var svårt att få andra än de redan engagerade att komma till lokalen, i synnerhet på onsdagar. Olika anledningar till detta diskuterades: Aktiviteten är ny, gatorna är isiga och svåra att

gå på samt att det samtidigt är dans i en annan gemenskapslokal.

På ett boendemöte den 29 februari 2012 diskuterades framtiden och vad Poseidon ska tänka på inför en planerad undersökning om det går att etablera ett likande projekt i ett andra bostadsområden med många äldre; till exempel det så kallade Kvibergshuset på Beväringsgatan i östra Göteborg.

I maj 2011 hade en stol för fotvård köpts in till lokalen, en modell som används i äldreboenden. Att en viss fotvårdare skulle få använda denna väckte protester, både hos en annan fotvårdare som bor i området och från riksförbundet för medicinska fotvårdare. Sådana avtal måste genom upphandling för att inte snedvrیدا konkurrensen. Därför är det nu öppet för alla fotvårdare som vill, att använda stolen. Möjligheten att kunna erbjuda massage diskuterades också, men det visade sig att även ett lågt satt introduktionspris på 300 kronor per timme var för högt för de boende i området.

I lokalen på Stackmolnsgatan har verksamheterna fortgått under våren. Ytterligare aktiviteter (onsdagsgruppen och tisdags-trubadur) har till kommit. Konflikter om användandet av lokalen förekommer. M som gjort en stor insats som värdinna i lokalen. Hon kommer inte att ha möjlighet att lägga någon tid i lokalen efter 1 maj eftersom hon då går ner på halvtid. Frågan hur detta ska lösas ställdes till SDF Västra Hisingen?

(Stygruppsmöte 7 juni 2012).

5 Resultat från intervjuer

Inom studien har gjorts totalt åtta intervjuer med personer som på olika sätt varit inblandade i arbetet med att få igång gemensamhetslokalen på Stackmolnsgatan och dess aktiviteter. Bland de boende som brukade besöka lokalen gjordes intervjuer med fem personer; fyra kvinnor och en man. Dessa intervjuer gjordes under 2011 när aktiviteterna hade startat. Den person på Stadsdelsförvaltningens enhet för äldreomsorg, som kom att bli värdinna i lokalen intervjuades också 2011, liksom den husvärd hos bostadsföretaget som ansvarar för området kring Stackmolnsgatan. Projektledaren intervjuades dels i inledningsfasen och dels efter projekttidens slut.

Gemensamt för de fem boende som intervjuades var att de hade höga förväntningar på att lokalen skulle bli en tillgång för de äldre i området. De var alla engagerade i olika aktiviteter i lokalen. De var dock klart medvetna om att där fanns olika intressen som kan krocka och att man därför måste vara tydlig med vilken grupp som ska använda lokalerna vid vilket tillfälle.

De boende var alla exempel på den nya sortens pensionärer, med mycket engagemang och ork, men också med många ”järn i elden” och överhuvudtaget ett aktivt liv med släkt, vänner, fritidshus och föreningar. Alla intervjuade hyresgäster bedömde att de kommer att fortsätta att gå till Stacken även i fortsättningen. En av dem menade att lokalen inte bara borde vara för de äldre:

”Det borde vara ett dagcenter för alla åldrar och alla boende här. Då kanske vi kan få olika åldrar att mötas; både ungdomar och de äldre. Det är svårare att rycka väskan från den som man känner!”

Förväntningarna var inte riktigt lika stora hos de intervjuade som var anställda hos bostadsföretaget och i Stadsdelsförvaltningen. De hade erfarenheter från andra gemenskapslokaler i bostadsområden, och inte minst värdinnan visste hur mycket arbete som kan krävas för att aktivera de äldre. Hon betonade att hon inte förde fram egna idéer till aktiviteter:

”Vi har avvaktat de boendes egna intressen. De måste få göra egna val, och alla idéer ska lyftas fram och testas.”

Resultaten från intervjuerna med projektledaren Anna Olsson återfinns på andra ställen i rapporten, främst i beskrivningen av hur arbetet startade samt i diskussionsavsnittet.

6 Resultat från enkätundersökning

En enkätundersökning genomfördes under våren 2012 (se bilaga 1). Enkäten omfattade tretton frågor och delades ut i lokalen. Dessförinnan hade jag som forskare varit i lokalen vid ett boendemöte och informerat om att denna enkät skulle komma och uppmanat de deltagande hyresgästerna att fylla i den. Enkäten, som utformats så att den skulle uppfattas som enkel att fylla i, bestod av ett papper med frågor samt en baksida där man kunde skriva svar i fritext. Enkäten fanns sedan i lokalen under en dryg månad, tillsammans med en box att lägga svaren i. Därefter var jag tillbaka i lokalen och hämtade boxen med enkätsvar. Svaren var anonyma.

Enkäten besvarades av totalt 50 personer. Det visade sig vara nästan alla som brukade gästa lokalen, 39 kvinnor och 11 män.

De allra flesta svarande var mellan 74 och 80 år. Hela 12 personer var 74 år. En person var endast 48 år, men de övriga var mellan 63 och 90 år.

De fick också frågan om hur många personer som fanns i derashushåll och 21 av de svarande sa att de är 2 personer i hushållet medan de övriga svarade att de tillhör singelhushåll.

En fråga som var intressant att få svar på var på vilken adress de svarande bodde. Gemenskapslokalen Stacken ligger intill lägenhetsuppgången Stackmolnsgatan 3, det vill säga i ena ändan av husraden utefter Stackmolnsgatan. Tvärt emot vad man skulle

kunna tro så var det inte fler av dem som svarade som bodde på denna uppgång. De som bodde på Stackmolnsgatan fördelade sig ganska jämnt över de olika trappuppgångarna, med undantag för att ingen bodde på nr 5 medan 10 personer bodde på nr 7.

Det visade sig att många besökare bodde på de angränsande gatorna, främst Väderilsgatan och S. och N. Fjädermolnsgatan. Endast 29 av de 49 bodde på Stackmolnsgatan.

De flesta, 20 personer angav att de kom en gång per vecka, medan 17 personer angav att de kom oftare. Endast 2 personer svarade att de kom en gång per månad.

Det mest entydiga svaret kom på frågan: Hur tycker Du att det är att vara här? Alla 50 svarande tyckte att det är bra! De uppgav sig vara mycket nöjda med lokalen Stacken: Trevligt, var det vanligaste svaret, men även toppen, jättebra och gemytligt var ord som användes.

Nästa fråga handlade om ifall det var något som saknas. Endast 5 av de svarande angav att de saknade något: Datautbildning, fler aktiviteter, ”det manliga könet” samt teater- och konsertbesök kom upp. Till en del indikerar de här svaren att de boende ser lokalen som en förening där man genomför aktiviteter, snarare än en lokal dit man går för att träffas i första hand.

Frågan om man går till lokalen för en aktivitet eller bara för att sitta ner och prata, ta en kopp

kaffe, är intressant, eftersom den här lokalen till en del kan jämföras med den gemensamma lokalen i ett Trygghetsboende. Där är själva behovet av gemensam lokal mer att ge utrymme för de spontana och informella sociala mötena än för speciella aktiviteter. Därför var det intressant att se att hela 32 av de svarande, alltså ca 60 procent svarade att de ibland går hit bara för att sitta ner och prata.

Ytterligare en fråga kan anses handla om de informella mötena. Frågan om det hände att de kommer till lokalen ensamma, hänger samma med de informella mötena. Så många som 19 personer svarar att de brukar gå till lokalen ensamma medan 31 av dem går tillsammans med någon annan.

Jag frågade om de oftast kommer hit till lokalen för någon aktivitet, och i så fall vilken eller vilka aktiviteter. 7 av de svarande har valt att inte svara på just denna fråga. De flesta anger att de kommer för 2 eller flera aktiviteter. De som svarat har fördelat aktiviteterna så här:

- Lättgympa – 20 personer
- Inomhuscurling – 17 personer
- Bingospel – 12 personer
- Trivselkväll – 11 personer
- Kortspel – 7 personer
- Redskapsträning – 6 personer
- Läsecirkel – 2 personer
- Gåbana – 1 person

Curlingspel i lokalen Stacken 2011, från Gör bra Göteborg.

(Med gåbana avses att de samlas utanför för att gå en gemensam promenad i området och därefter går till lokalen för en kopp kaffe gemensamt.)

Hur fick Du först kännedom om lokalen Stacken? Löd en fråga. Många svarar att det var genom någon bekant (9 personer) medan nästan lika många (8 personer) svarar att det var genom Poseidons information. Till detta kan man antagligen lägga de 6 personer, som svarar att de

först fick kännedom om Stacken genom en lapp i brevlådan. 7 personer svarar att de gått och spelat curling tidigare i en föreningslokal. 2 personer hade fått veta om lokalen genom sina grannar och 2 hade hört talas om Stacken när de varit på en annan träffpunkt för äldre. 2 personer hade varit på invigningen och 3 personer svarade att de varit med och startat Stacken. Totalt var det 39 personer som svarade på denna fråga, vilket innebär att 11 avstod från att svara.

En fråga löd: Var Du i sällskap med någon annan när du första gången kom hit till Stacken första gången? Ja, svarar 36 personer och 14 personer svarar att de kom utan sällskap.

Gör Du något för att locka fler personer till Stacken? Ja, svarar 24 personer, men endast ett fåtal av dessa anger vad de gör. 15 personer anger att de inte gör något för att locka fler.

Nästa fråga: Räkna Du med att fortsätta att komma hit? Frågan hann endast besvaras av 27 personer innan den ersattes med en annan fråga. Av de 27 svarande var det endast en person som svarade att han/hon inte tänkte fortsätta att komma.

På förslag från värdinnan i lokalen ersattes frågan med: Skulle Du vilja att det fanns någon aktivitet i Stacken på sommaren? Denna fråga besvarades av 18 personer, varav 6 uttryckte en sådan önskan, medan 12 personer inte önskade någon sommaraktivitet.

Enkätens sista fråga var: Vad tycker Du skulle krävas för att Stacken ska kunna finnas kvar och fungera bra på sikt? Denna fråga har bara besvarats av 27 personer. Här följer deras svar, givna i fritext:

- Flera frivilliga som ställer upp
- Satsa mera och utveckla
- Det är bra som det är nu
- Mera frivilliga som ställer upp
- Kanske föredrag om Hisingens och Göteborgs historia
- Fortsatt trevliga människor
- Att det fungerar
- Bättre information
- Mer reklam
- Engagemang
- Många bra aktiviteter finns redan – trevligt med föredraget om Svartedalens
- Fortsätta som vanligt
- Fortsätta att vara en trevlig träffpunkt
- En god, stadig anslutning
- Anslutning av flera
- Att de som intresserar sig för Stacken kan få någon kompensation
- Ett något större intresse. Frågan har kommit upp om hur många som får vistas där samtidigt. Vad säger brandmyndigheten om högsta antal personer samtidigt?

- Fortsatt god sammanhållning
- Fortsätta som vanligt
- Mer frivilliga som vill hjälpa till gratis
- Mer folk på onsdagar, måste göra något mer
- Mer information – många besökare
- Enighet
- Lite mera folk, även eldsjälur
- Att folk kommer
- Att få hit så många som möjligt och höra vad dom vill och har för önskemål
- Fler aktiviteter

När man försöker lägga samman svar som liknar varandra, finner man att 10 svar handlar om behovet av fler besökare. Dessutom efterlyser många att det behövs ett större engagemang från de boende. 6 av de svarande menar att det viktiga är att det fortsätter som hittills. 3 personer anser att det behövs mer information om att lokalen finns och att de boende är välkomna dit, men de anger inte vem som ska stå för informationen. Sammanfattningsvis kan man alltså konstatera att de brister som beskrivs gäller människor som besökare och som engagerade, inte lokalens fysiska beskaffenhet eller utrustning.

Många aspekter har förts fram under projektgruppens möten, vilka man sedan inte har kunnat gå vidare med. En sådan fråga är om de som arbetar frivilligt i lokalen ska få någon slags ersättning. Det är osäkert att i längden förlita sig på enbart eldsjälur. ”Att gå och låsa upp

lokalen – vad är det värt? Det ideella varar bara ett tag.” En annan återkommande fråga var hur man ska locka fler nya besökande till lokalen. Informationsträffar i varje trappuppgång var ett av förslagen. Viskvällar visste man var ett säkert sätt att dra folk, men det skulle innebära att de aktiva på något sätt kunde avlöna musiker. Att göra en ansökan om att få bilda en gårdsförening kom upp som förslag. En gårdsförening kan söka ekonomiskt bidrag från bostadsföretaget. Man diskuterade också hur man skulle kunna aktivera dem som är riktigt gamla och har hemtjänst. Att se lokalen Stacken på lite längre sikt. Och att komma ihåg att om 10 år är även vi 10 år äldre!

(Projektgruppsmöte 2012-03-28)

Projektet fick Bopris

Jury för SABOs bopris 2011 har tilldelat Bostads AB Poseidon ett hedersomnämmande för kvarboendeprojektet för äldre på Stackmolnsgatan. Jury trycker på helhetsgrepp och samverkan: ”Poseidons strategi handlar om ökad gemenskap, bättre tillgänglighet och teknisktöd i boendet. Strategin är långsiktig och flexibel och ger uttryck för ett bra helhetsgrepp. Poseidon jobbar också aktivt med att engagera hyresgästerna i sitt utvecklingsarbete på Stackmolnsgatan. Man arbetar också i nära samverkan med Göteborgs Stad och berörd stadsdelsförvaltning. På Stackmolnsgatan prövas åtgärder som efterfrågas av hyresgästerna och som i flera fall är enkla att genomföra och därför inte

så kostsamma. Kostnadsmedvetenheten är hög. Poseidons exempel kan lätt återanvändas, inom företaget och av andra bostadsföretag”.

7 En väg till trygghetsboende

Det finns en nationell definition för begreppet trygghetsbostäder för äldre:

”Med trygghetsbostäder avses bostadslägenheter och utrymmen för de boendes måltider, samvaro, hobby och rekreation och där det finns personal som dagligen, på olika sätt, kan stödja de boende under vissa angivna tider. Trygghetsbostäder kan upplåtas med hyresrätt, kooperativ hyresrätt eller bostadsrätt. Ytterligare ett krav är att bostäderna ska innehas av personer som fyllt 70 år”.

(Boverkets informationsskrift 15)

Regeringen beslutade 2009 att det investeringsstöd som tidigare funnits för att bygga särskilda boenden (vård- och omsorgsboenden) även ska kunna lämnas till en ny boendeform – trygghetsbostäder eller trygghetsboende. Förslaget om trygghetsbostäder kommer från Äldreboendedelegationens slutbetänkande Bo bra hela livet (SOU 2008:113). Delegationens utredning konstaterade att behovet av bostäder anpassade till den åldrande människans behov kommer att bli mycket stort under överskådlig tid framöver. Trygghetsboende är en boendeform som inrättas för att tillgodose äldres behov av trygga boenden och tillgång till viss service utan biståndsbeslut. Man rekommenderade att kommunerna skulle stå för kostnaden för den resursperson (vård eller vårdinna) som skulle finnas i lokalen.

Trygghetsboenden fyller en tidigare lucka i utbudet av boendeformer mellan det ordinarie bostadsutbudet och det särskilda boendet för äldre med heldygnsomsorg. Formen har inrättats för att tillgodose äldre människors behov av tryggt boende och tillgång till viss service utan biståndsbedömning. De förväntas kunna minska behovet av särskilt boende för äldre (Vård- och omsorgsboende) med krav på biståndsbeslut alternativt skjuta upp behovet av särskilt boende och på så vis kunna minska samhällets kostnader för äldres boende.

En nyligen presenterad forskningsrapport visar att äldre personer ofta inte söker sig till en mer lämplig bostad förrän det är för sent (Kulander, 2013). Det kan vara svårt att upptäcka och formulera sitt behov av ett mer anpassat boende förrän problemen börjat bli stora, och då kan en flytt inte alltid bli så bra förberedd.

I en kartläggning av trygghetsbostäder i Sverige konstateras att det i slutet av år 2012 hade beviljats subventioner för 1958 sådana lägenheter. Av dessa gällde 694 ombyggda lägenheter och resten var nybyggnader (Larsson, 2013).

Av Äldreboendedelegationens rekommendationer framgick att den fysiska tillgängligheten är en central aspekt i sammanhanget. Enligt Äldreboendedelegationens riktlinjer bör trygghetsbostäder också vara planerade så att det är möjligt att bo kvar om man får en funktionsnedsättning som kräver hjälpmedel

för förflyttning. Funktionskraven i Boverkets byggregler ska vara uppfyllda under byggnadens livslängd och brandskyddet bör dimensioneras utifrån förutsättningarna hos personer med funktionsnedsättningar. Vidare ska stödet lämnas till sådant byggande som ger ett nytillskott av bostäder. Det byggda ska också utformas så att omvårdnadsarbetet kan utföras i enlighet med de krav som kan ställas med stöd av arbetsmiljölagen (1977:1160).

Trygghetsboende i Göteborg

Det organ som har hand om utvecklingsfrågor för äldres vård och boende i Göteborgs stad heter Senior Göteborg. För att utröna den äldre befolkningens intresse för trygghetsbostäder beställde Senior Göteborg en undersökning 2011 (Trygghetsbostäder i Göteborg, 2011) Denna undersökning genomfördes som en enkät som besvarades av 2049 personer i Göteborg mellan 70 och 90 år. Äldre från alla stadsdelar i Göteborg besvarade enkäten och den totala svarsfrekvensen var 69 procent.

I enkäten gavs en beskrivning av hur trygghetsboende fungerar och därefter frågas om intresset för att flytta till ett trygghetsboende nu eller i framtiden. 22 procent svarade att de var mycket intresserade och 47 procent var ganska intresserade av att flytta till ett trygghetsboende.

I första hand önskar sig de svarande en lägenhet om 2 rum och kök och i andra hand 3 rum

och kök. Bland dem som svarade att de var intresserade kunde 8 av 10 tänka sig att betala merkostnaden om 500 kronor per månad för att bo i ett trygghetsboende.

De svarande fick också lista de egenskaper hos ett trygghetsboende som de bedömde vara de viktigaste. Där blev svaren att boendet ska vara tryggt, att lägenheten ska ha balkong eller uteplats och att den ska ligga nära livsmedelsbutik och annan service.

Utifrån bland annat denna undersökning har Göteborg gått vidare med ett regelverk för hur trygghetsbostäder ska åstadkommas i staden. I bilaga 4 finns ett utdrag ur arbetet med regelverk. Så här beskrivs arbetet med Trygghetsboenden på Göteborgs stads hemsida:

”Allmännyttans bostadsföretag i Göteborg har påbörjat en etablering av trygghetsboende i några befintliga bostadsområden där många äldre bor. Det privata bostadsföretaget Tornet är först ut med nybyggt trygghetsboende. Det ligger i Amhult och är inflyttningsklart i juni 2014. Här kommer 18 av 71 bostäder att höra till ett trygghetsboende. Bostäderna annonseras ut på Boplats Göteborg.”

Denna ”etablering av trygghetsboende i några befintliga bostadsområden” startades av Bostads AB Poseidon. Poseidons ansökan om bildande av Trygghetsboende för 30 lägenheter på Stackmolnsgatan, har beviljats av

Fastighetskontoret som är den anslagsbeviljande kommunala enheten i Göteborgs Stad. Ett erbjudande går nu ut till de hyresgäster som är minst 70 år och där erbjuds de ett trygghetspaket bestående av åtgärder i badrummet: Duschplats istället för badkar, duschstång som samtidigt är ett stödhandtag samt en ledstång utmed hela badrummet. Dessutom erbjuds de ett titthål i entrédörren. Alla hissar i området får larmtelefon.

Stackmolnsgatan har kommit att fungera som ett pilotprojekt och nu går Poseidon vidare med konceptet med enkla förbättringar av ett bostadsområde med fokus på de äldre hyresgästerna. Några erfarenheter som de kommer att ta med sig från projektet Stackmolnsgatan är:

- Bra med täta möten med de boende
- Det sociala sammanhanget är bra
- Bra med någon som håller i aktiviteterna – ett slags backup för att stödja aktiviteter. Kanske arvoda någon som gör insatser med en liten peng?
- Jobba med en uppgång i taget (i informationsarbetet) Gör inga allmänna kallelser till stormöten.
- Arbeta utifrån deras befintliga intressen.
- Använd eldsjälarna. Det ska vara ideellt och roligt.
- Lokalen ska inte kosta något att använda. Lägg inte kostnad på hyran.
- Låt de boende göra ett studiebesök på Stackmolnsgatan.

8 Diskussion

Detta kapitel består av två delar – först en som rör bildande av trygghetsboende genom främst etablering av en gemenskapslokal och därefter diskuteras det som rör etableringen av en gemenskapslokal i sig.

Bildandet av trygghetsboende

Bostads AB Poseidon ansökte alltså om att få bilda ett Trygghetsboende och därmed få tillgång till det statliga bidrag som finns för byggande av Trygghetsboenden.

För att detta ska kunna uppnås måste vissa krav uppfyllas. I äldreboendedelegationens intentioner och även i regelverket från Boverket finns angett att för att få tillgång till subventionen för trygghetsboende krävs att trygghetsbostäderna utgör ett nytillskott av bostäder. Genom att bostäderna på Stackmolnsgatan utgörs av fullt användbara bostadslägenheter som omvandlas så sker inget nettotillskott av nya bostäder i det här fallet.

Möjlighet för de äldre att äta gemensamma måltider finns också med i intentionerna för trygghetsbostäder. Detta var inte aktuellt vid etableringen av gemenskapslokalen på Stackmolnsgatan. Gemensamma måltider skulle säkert kunna ordnas vid de tidpunkter då lokalen inte används för andra aktiviteter, men det har inte diskuterats under planeringen av lokalen.

Det viktigaste kravet gäller dock den fysiska tillgängligheten i ett trygghetsboende. Vid

nybygge av trygghetsbostäder finns krav på fullt tillgängliga lägenheter enligt den högre normen för tillgänglighet. Detta går inte att med rimliga kostnader fullt ut uppfylla vid denna ombyggnad, främst beroende på de långsmala badrummen. Inom projektet Gör Bra Göteborg har man visat genom pilotprojekt att det med enkla medel går att förändra dessa smala badrum så att de kan användas även av personer som använder rullator men för dem som använder rullstol. De flesta äldre i Sverige använder eller kommer att använda sig av rullator, medan andelen som använder rullstol är mycket mindre. Den enkla ombyggnaden består främst av utbyte av badkar mot dusch och ordentliga handledare. Duschen består inte av duschkabin utan av duschdraperi samt en lös list att lägga på golvet för att stoppa uttrinning. uttrinning. I Bilaga 2 finns en planritning över badrum på Stackmolnsgatan med den förändrade inredningen. Även borttagande av trösklar underlättar tillgängligheten. Badrummen på Stackmolnsgatan är alltså åtgärdade men uppfyller inte de högsta kraven på tillgänglighet.

Poseidons projektledare för Stackmolnsgatan, Anna Ohlsson fick frågan om de haft diskussioner med fastighetskontoret apropå kravet på tillgänglighet i badrum. Ja, en hel del, blev svaret:

”Men vi har kunnat hävda att de förändringar vi gör i badrum är ”goda nog”. De allra flesta äldre har inte rullstol. De har rollator och den tar de inte med sig in i badrummet, bland annat av hygieniska skäl. Där ersätter ledstången rullatorn

som man lämnar utanför badrummet.”

Den lösning som valts är mycket bra – tillgänglighet och användbarhet har ökat markant genom duschplats istället för badkar och handledare utefter hela rummets längd.

Detta att ombilda till trygghetsboenden är något som Poseidon nu utvecklar som ett koncept. Alla bostadsområden har förstås olika förutsättningar, men grundtanken är densamma – att samverka med hyresgästerna. Det är jobbigt många gånger men det ger utdelning.

”Vi vill också fortsätta att ha med oss stadsdelsförvaltningen. I Bostads AB Poseidons affärsplan finns nu syftet att etablera Trygghetsboenden i befintliga bostadsområden.” säger Anna Ohlsson.

Företaget undersökte möjligheterna att omvandla till trygghetsbostäder på Beväringsgatan i östra Göteborg, i det som var nordens största bostadshus då det byggdes på 1950-talet, med hela 460 lägenheter i 12 våningar. De planerna har måst stoppas på grund av att det utrummet i badrummen, samt i övriga lägenheterna är för litet. Det visade sig att hyresgästerna fördärvade väggarna med sina rollatorer. Intressant här är alltså att något hände med måtten i standardlägenheter mellan 1950- och 60-talen.

Nästa område där Poseidon går vidare med omvandling till trygghetsboende är 45 lägenheter i ett bostadshus vid Blidvädersgatan, även det i

stadsdelen Biskopsgården och byggt på 1960-talet. Där finns en gemenskapslokal, Monsunen, som har ett större geografiskt upptagningsområde och har bemanning under hela öppettiden. Dit kommer även de som är riktigt gamla och i större behov av hjälp.

”Monsunen har stora, fina lokaler med bland annat restaurang. Jag tror att vi kan tillföra aktiviteter som inte finns där idag, alltså att vi kan addera värden till den befintliga verksamheten.” säger projektledare Anna Olsson.

Två andra skillnader finns mellan de gemenskapslokaler som skisseras i Äldreboendedelegationens slutbetänkande och de som nu genomförs: Målgrupp och avstånd till bostaden. I de ursprungliga tankarna på gemenskapslokal finns denna i samma fastighet som trygghetsbostäderna – gärna i husets bottenvåning. Stackmolnsgatan är ett mycket långsmalt bostadsområde där de tre bostadshusen ligger utefter ena sidan av gatan, vilket gör att det är ett område med relativt långa avstånd. Dessutom ligger gemenskapslokalen i områdets ena ända. Det är alltså hela 300 meter mellan gemenskapslokalen och den de lägenheter som finns i trappuppgången längst bort från lokalen.

De ursprungliga intentionerna tog också sikte på en äldre målgrupp än den som mest besöker Stackmolnsgatans gemenskapslokal; De äldre äldre har ett stort behov av trygghet, vilket också avspeglas i själva benämningen, trygghetsbostad.

Etableringen av gemenskapslokal

Detta stycke redovisar dels resultatet av intervju med projektledaren Anna Olsson efter det att projektets avslutats och dels några egna reflektioner. Jag frågade om hur projektledaren ser på förutsättningarna som gjorde att projektet lyckades så bra. Anna visste att på Stackmolnsgatan fanns goda förutsättningar på flera olika sätt:

- Det fanns många äldre bland hyresgästerna.
- Området hade höga värden på upplevd trygghet i företagens kundmätningar.
- Området hade bra fysiska förutsättningar genom att här fanns hissar i alla trapphus och där fanns lokaler i husens bottenvåningar.
- Närområdet var platt och lätt att ta sig fram i på gångvägar.
- Ett lugnt område som ligger lite grann för sig självt.
- Där fanns en duktig husvärd, som både kände till hyresgästerna och som var populär i området.

Hur mycket liknar denna lokal de övriga lokaler för gemenskap bland hyresgästerna som finns i andra bostadsområden, gemenskapslokaler?

”Den här lokalen ligger i ett bostadshus/område och är i första hand avsedd för dem som bor i huset och området.”

Min egen reflektion är att denna stora gemenskapslokal på två sätt mer liknar en traditionell gemenskapslokal. Dels storleken på gemenskapslokalen Stacken. Ytan är cirka 140 kvadratmeter, uppdelat på ett stort och ett mindre rum, samt ett kök, tre toaletter och städskrub. Som en jämförelse av gemenskapens storlek kan nämnas att en Gemenskapenslokal i ett nybyggt Trygghetsboende, Kv. Fridhem i Trollhättan, har en mindre yta, 129 kvadratmeter till 174 lägenheter. Se Bilaga 3.

Och dels genom att gemenskapslokalen Stacken har fokus på olika slags aktiviteter som sker i lokalen. De som redan är aktiva kommer. Man når i mindre grad dem som bara vill komma för att få prata med någon. Å andra sidan motsägs denna iakttagelse delvis eftersom svaren i enkäten pekar på att de som besöker lokalen också kommer bara för att prata och dricka kaffe.

För att skapa en arena för spontana samtal krävs troligtvis planering i förväg – det uppstår inte spontant för att en lokal etableras.

Vad skiljer då gemenskapenslokalen Stacken från de gårdsföreningar som Bostads AB Poseidon traditionellt låter förfoga över?

”Skillnaden mellan Stacken och vanliga gårdsföreningar som Poseidon erbjuder de boende att starta? Åldern förstås, traditionella föreningar är öppna för alla åldrar. Hyresgästerna behöver då bara vara tre personer så kan de få disponera

en lokal och äska pengar från Poseidon. Men det gäller förstås mindre lokaler än Stacken. En annan skillnad är att här gick vi in och erbjöd lokaler och pengar. Ytterligare en skillnad är att vi i Stacken har med oss Stadsdelsförvaltningen. Det gör stor skillnad.” säger projektledaren.

Avstånd mellan bostadslägenhet och gemenskapslokal

I enkätundersökningen var detta en viktig fråga. De boende fick svara på frågan om var man bodde. Svaren visade att de som besöker lokalen bor utspridda i nästan alla trapphus, och det går inte att se någon ökad grad av deltagande från dem som bor i närheten av lokalen. Av detta kan man alltså endast sluta sig till att för de relativt aktiva äldre som idag besöker lokalen är det inte viktigt att bo intill lokalen. Frågan är hur det kommer att bli när dessa personer blir äldre och kommer i den åldern då förflyttningar blir ett problem. Svaret på den frågan behandlas i en eventuell uppföljande studie görs om minst 5 år.

Samverkan och delaktighet

I den utvärdering som gjordes efter det att det så kallade äldre-året avslutats, påpekades att man kan åstadkomma lösningar som underlättar kvarboende genom samverkan mellan bostadsföretag och stadsdelsförvaltningar som ansvarar för äldreomsorgen (HI 2013 s.133). Redan i planeringen av Poseidons satsning på Stackmolnsgatan ingick att arbetet måste ske

i samverkan med de boende. Projektledaren betonar vikten av att de boende är delaktiga i processen att planera en gemenskapslokal:

”Att få åka till IKEA och handla gardiner, koppar och bestickställ till den gemensamma lokalen kan göra vardagen meningsfull för den pensionär som längtar efter något att sätta händerna i. Det är viktigt att de boende själva får bestämma hur det ska se ut i lokalen.” (Projektledare Anna Olsson i slutrapport för projektets första del 2011)

Projektledaren påpekar också att Poseidon jobbar mest med de yngre pensionärerna. Det är dessa som vill och orkar engagera sig. Sedan återstår att se om de fortsätter att besöka lokalen när de kommit upp i högre åldrar. De får senare, uppföljande studier utvisa. De som tillhör gruppen äldre-äldre eller är i den fjärde åldern, kommer antagligen inte att starta med att besöka en gemenskapslokal i den åldern. Men förhoppningsvis kan de fortsätta att besöka en sådan lokal om de har bekantat sig med den redan när de var i den tredje åldern.

Sammanfattande reflektioner

Etablerandet av en gemenskapslokal på Stackmolnsgatan har visat sig kunna få flera positiva effekter. Den innebär en klar förbättring för de boende som utnyttjar lokalen och får glädje av gemenskapen med andra boende äldre och likaså med de aktiviteter som värden/värdinnan ordnar.

På sikt kommer det troligen att få positiva effekter även på ekonomin för samhället, genom att de äldre hyresgästerna kan bo kvar i sin befintliga bostad och att en flytt till vård- och omsorgsboende kan förhindras eller senareläggas. Men detta är ännu för tidigt att säkert veta. Här skulle det vara på sin plats med uppföljande forskning om några år.

Även andra ekonomiska faktorer behöver undersökas, såsom ekonomin för den enskilde hyresgästen, som kan bo kvar i sin relativt billiga lägenhet. Det blir också intressant att undersöka i vilken utsträckning samhället behöver satsa mindre genom att göra sådana här enkla ombyggnader istället för nybyggande av trygghetsbostäder, och ändå åstadkomma resultat som är nästan lika bra för de flesta äldre hyresgäster. En aspekt som också måste tas upp i sammanhanget är om det finns någon risk att detta relativt enkla förfarande att etablera ett boende som liknar trygghetsboende, skulle kunna medföra att riktigt trygghetsboenden inte blir byggda.

Fortfarande återstår flera frågor att arbeta vidare med. En sådan fråga är kostnaderna och betalningsviljan hos de äldre hyresgästerna. Redan i Poseidons interna ansökan för projektet angavs att fokus ska ligga på förbättringar som kan mångfaldigas – kopierbara lösningar – samt att betalningsviljan ska redas ut. En del i projektet var att börja lyfta på locket till stadsdelarnas vilja att betala för tjänsten som vård/värdinna

i lokalen. Detta verkar inte längre vara något problem. Återstår alltså kostnaderna för inredning, utrustning och drift av själva lokalen. Ska endast de som använder lokalen betala? Eller ska kostnaden läggas på hyrorna generellt i området? Det kan finnas ett utrymme för en mindre medlemsavgift för dem som utnyttjar gemenskapslokalen, resonerar man från Poseidon.

En fråga som hänger ihop med kostnader och betalningsvilja är vilka hyresgäster som ska få använda lokalen. Den frågan var uppe på flera av boendemötena och där finns två motstridiga mål: Å ena sidan finns viljan att de boende på Stackmolnsgatan ska känna att detta är deras lokal. Då ska den upplåtas endast för dem som bor på Stackmolnsgatan. Å andra sidan vill man att lokalen ska vara välbesökt och då bjuda in även de äldre som bor i närheten. Den genomförda enkäten visade att många av dem som besöker lokalen bor på gatorna i närheten av Stackmolnsgatan. Här får nog utvecklingen visa vilken aspekt som visar sig viktigast.

Sammanfattningsvis kan man säga att denna korta studie visar att en intressant utveckling är på gång i Göteborg vad gäller utvecklandet av trygghetsboende för äldre. År 2010 visade studien Vem ska värna om tillgängligheten? (Lindahl, Martini, Malmqvist 2010) att det i stort sett saknas incitament för att skapa bättre boende för äldre. Ofta finns kunskaper om vad som behöver åtgärdas, men ändå satsas inte mycket på att förbättra det befintliga bostadsbeståndet.

De faktorer i boendet som mest engagerar äldre hyresgäster är hyran, trivseln och tryggheten. Fysisk tillgänglighet engagerar först när man drabbas av sjukdom eller liknande. Äldre hyresgäster vill inte vara till besvär och därför nås inte fastighetsägaren av information om brister i tillgänglighet eller användbarhet. Mycket mer behöver förbättras för att önskade effekter ska uppnås i kommunen när det gäller boende för seniorer och förbättrad tillgänglighet. Det som nu görs inom bostadsföretag som Poseidon visar att en mycket positiv förändring är på gång.

Denna studie pekar på några av framgångsfaktorerna när det gäller utveckling av det befintliga bostadsbeståndet till att bättre passa för äldre hyresgäster: Att man startar utvecklingen i stadsdelar eller bostadsområden där goda fysiska och sociala förutsättningar finns, att bostadsföretag och äldreomsorgen samarbetar, att utvecklingsarbetet är förankrat ändå upp i bostadsföretagets ledning, inte minst, att man finner en projektledare som har stort engagemang för att förbättra för äldre hyresgäster.

9 Källor

Ekvall, Gittan (2011) Trygghetshotellet i Malmö. Utvärdering. FoU-dokument 2011:3, Stadskontoret, Malmö Stad

Hjälpmiddelsinstitutet (2013) Bo bra på äldre dar, Svensk Byggtjänst

Kulander, Maria (2013) Do the elderly move at the right time? Bygg- och fastighetsekonomi, KTH, Tekn. Licentiatuppsats

Larsson, Lena (red.) (2013) Trygghetsbostäder för äldre – en kartläggning, Vinnova Information 2013:07, Malmö Högskola

Minnesanteckningar från interna Styrgruppsmöten: 2010-02-03, 2010-08-23, 2010-09, 2010-11-29, 2011-05-11.

Patton, M. Q. 2002. Qualitative Research and Evaluation Methods, p 247 – 257

Poseidon/Anna Olsson Taeib (2011) Rapport Stackmolnsgatan – Samverkan för bekvämt boende, 2011-04-05, Dnr 462/10 (Intern slutrapport för projektets första del)

På vår gård, Stackmolnsgatan, Lokala nyheter från bostads AB Poseidon, sept 2010

SOU Bo bra hela livet SOU 2008:113. Slutbetänkande från Äldreboendedelegationen

Vårt Göteborg 2010-12

<http://gorbraforaldre.se/>

<http://gorbraforaldre.se/projekt/>

enkla-forbattringar-i-allmanna-utrymmen-och-utemiljoer/stackmolnsgatan

<http://goteborg.se/wps/portal/invanare/omsorg-o-hjalp/aldre/boenden-for-aldre/trygghetsboende>. Trygghetsboende i Göteborgs stad. Rapport om trygghetsboende - Marknadsundersökning - Sammanställning av intervjuer med 3 000 personer 70-90 år ang. boende, 2011

<http://poseidon.goteborg.se/sv/Nyheter/Stackmolnsgatan-far-hedersomnamnande-i-SABOs-bopris-2011/>

www.boverket.se/Bidrag--Stod/Bostadsrattshus/Investeringsstod-till-trygghetsbostader/

www.boverket.se/Global/Bidrag_o_stod/Dokument/Blanketter/Aldreboendestader/1164-7-Info.-Aldreboendestader.pdf

www.vartgoteborg.se_prod_sk_vargotnu.nsf_1_var_d_o_omsorg_nya_losningar_i_boendemiljon_ska_fa_aldre_att_bo_kvar_hemma_#top.htm

http://www.boverket.se/Global/Bidrag_o_stod/Dokument/Blanketter/Aldreboendestader/1164-7-Info.-Aldreboendestader.pdf

Bilaga 1

Enkät till besökare på gemensamhetslokalen Stacken

Frågor och svar

1. Din ålder? (48) 63 – 90 år
Kvinna eller man? 49 kvinnor och 11 män
2. Hur många personer finns i Ditt hushåll? 1 person: 29, 2 personer: 21
3. Var bor Du?
Stackmolnsgat. Nr 1 3 5 7 9 11 13 15 17
Antal personer 2 2 0 10 4 2 4 3 2

Totalt bor alltså 29 av de svarande på Stackmolnsgatan.

Flest besökare bor på nr 7. Så många som 20 av de svarande bor på andra gator än Stackmolnsgatan: På Väderilsgatan bor 5 personer och lika många bor på Norra eller Södra Fjädermolnsgatan. På Önskevädergatan och Badvädergatan bor 3 personer och på 4 andra gator bor en person.

Sedan om Dina besök på Stacken:

	1 gång/mån	1 gång/vecka	oftare
4. Hur ofta ungefär kommer Du hit till Stacken? 3 pers. 20 pers. 17 pers
 5. Hur tycker Du att det är att vara här?
Alla som svarat är mycket nöjda och tycker att det är trevligt. Lokalen används flitigt.
 6. Är det något som Du saknar?
5 personer har angett att de saknar något av detta: Datautbildning (män), fler aktiviteter (eldsjälar) samt teater- och konsertbesök. Övriga anger att de inte saknar något.
 7. Går Du hit ibland för att bara sitta ner och prata?
Ja, svarar hela 31 personer. 18 svarar nej och en person avstår från att svara.
 8. Går Du oftast hit för någon aktivitet?
7 av de svarande har valt att inte svara på just denna fråga. De flesta anger 2 eller flera aktiviteter. De som svarat har fördelat aktiviteterna så här:
Läsecirkel – 2 personer
Inomhuscurling – 17 personer
Bingospel – 12 personer
Lättgympa – 20 personer

Trivselkväll – 11 personer
Kortspel – 7 personer
Redskapsträning – 6 personer
Gåbana – 1 person

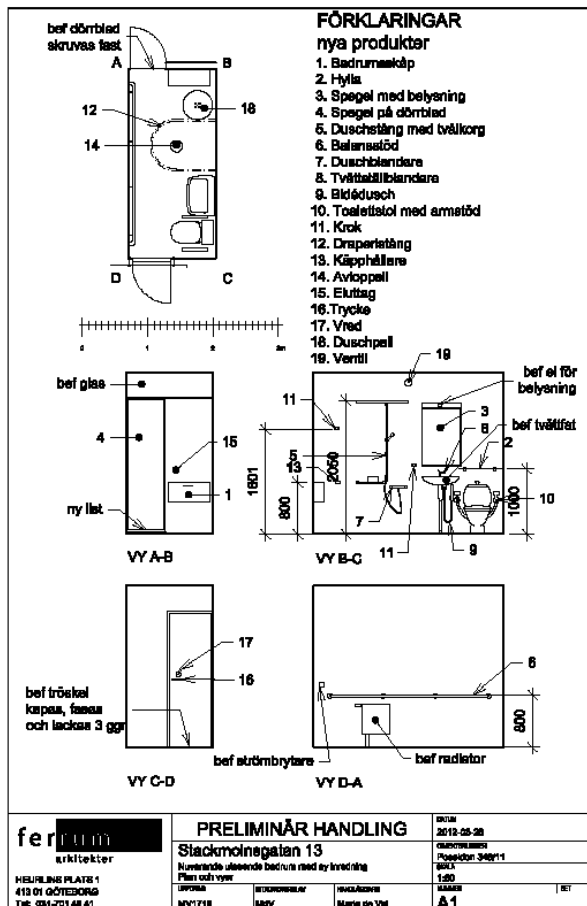
9. Brukar Du gå hit själv eller med någon annan?
Del flesta svarar att de brukar gå tillsammans med någon, 29 personer, medan det är 18 personer som brukar gå själv. 2 av de svarande brukar ibland gå själva och ibland tillsammans med någon annan.
10. Hur fick Du först kännedom om lokalen Stacken?
De flesta svarar att det var genom någon bekant: 9 personer
Genom Poseidons information: 8 personer
Har spelat curling tidigare: 7 personer
Lapp i brevfacket/lådan: 6 personer
Genom grannar: 2 personer
På annan träffpunkt: 2 personer
Var på invigningen svarar 1 person och 1 svarar genom ett möte.
3 personer svarar att de varit med och startat Stacken.
Totalt var det 39 personer som svarade på denna fråga – dvs 10 avstod från att svara.
11. Kom Du hit första gången i sällskap med någon annan?
Ja, svarar 36 personer och 13 personer svarar att de kom utan sällskap.
12. Gör Du något för att locka fler personer till Stacken?
Det är 24 personer som svarat att de gör något, men endast ett fåtal av dessa anger vad de gör. 15 personer anger att de inte gör något för att locka fler.
13. Räknar Du med att fortsätta att komma hit?
Denna fråga ersattes senare med en annan fråga så den besvarades endast av 27 personer. Av dessa svarade endast en person att han/hon inte tänkte fortsätta att komma.

Den fråga som ersatte denna var på uppmaning av värdinnan: Skulle Du vilja att det fanns någon aktivitet i Stacken på sommaren? Denna fråga besvarades av 18 personer, varav 6 uttryckte en sådan önskan, medan 12 personer inte önskade någon sommaraktivitet.
14. Vad tycker Du skulle krävas för att Stacken ska kunna finnas kvar och fungera bra på sikt?
Denna fråga har bara besvarats av 27 personer. Här följer deras svar, givna i fritext:
- Flera frivilliga som ställer upp
- Satsa mera och utveckla

- Det är bra som det är nu
- Mera frivilliga som ställer upp
- Kanske föredrag om Hisingens och Göteborgs historia
- Fortsatt trevliga människor
- Att det fungerar
- Bättre information
- Mer reklam
- Engagemang
- Många bra aktiviteter finns redan – trevligt med föredraget om Svartedalen
- Fortsätta som vanligt
- Fortsätta att vara en trevlig träffpunkt
- En god, stadig anslutning
- Anslutning av flera
- Att de som intresserar sig för Stacken kan få någon kompensation
- Ett något större intresse. Frågan har kommit upp om hur många som får vistas där samtidigt. Vad säger brandmyndigheten om högsta antal personer samtidigt?
- Fortsatt god sammanhållning
- Fortsätta som vanligt
- Mer frivilliga som vill hjälpa till gratis
- Mer folk på onsdagar, måste göra något mer
- Mer information – många besökare
- Enighet
- Lite mera folk, även eldsjälar
- Att folk kommer
- Att få hit så många som möjligt och höra vad dom vill och har för önskemål
- Mera aktiviteter

Bilaga 2

Förbättrat badrum Stackmolsngatan

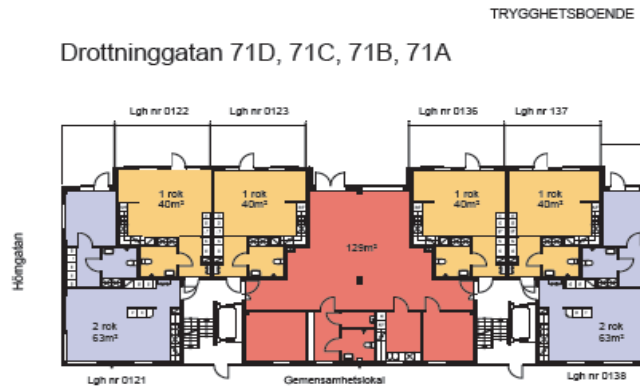

Bilaga 3

För jämförelse av gemensamhetslokalens storlek:

Gemensamhetslokal i ett nybyggt Trygghetsboende Kv. Fridhem i Trollhättan.

– totalyta 129 m² till 174 lägenheter

Bilaga 4

Förslag till regelverk

Ur: Strategier och ramverk för mellanboendeformer för äldre i Göteborgs stad, Tjänsteutlåtande 2010-05-05

För att fastighetsägare ska ha intresse av att etablera trygghetsboenden är det viktigt att förutsättningarna är kända och stabila. Subventionering av gemensambhetslokal och personal i trygghetsboenden är emellertid en ny företeelse i kommunen och arbetsformerna behöver prövas och utvärderas.

Subvention föreslås utgå under år 2011 och 2012 med 2500 kronor per lägenhet och år för lokal avsedd för aktiviteter och gemensamma måltider 7 500 kronor per lägenhet och år för kostnader för personal.

Nivån på subventionen justeras därefter årligen med KPI till följd av ändrat kostnadsläge. Avsikten är att bidrag utgår tills vidare, så länge villkoren uppfylls. Under första året utbetalas bidraget som om samtliga lägenheter är utyrda till målgruppen. Därefter utgår bidrag utifrån antal utyrda lägenheter till målgruppen enligt reglerna för trygghetsboende. Arbetsgruppen förslår även att fastighetskontoret under försöksperioden till och med 2014, som en del i nämndens bostadsförjänsansvar, bygger upp rutiner kring och ansvarar för den ekonomiska hanteringen av subventionerna till fastighetsägarna och den utvärdering av hanteringsordningen som föreslås ske år 2014. Personal- och administrationskostnad bedöms uppgå till cirka 300 000 kronor årligen.

I det förslag som nu utarbetats ingår:

- krav för att subvention ska kunna utgå till fastighetsägare som inrättat ett trygghetsboende
- kriterier för rätten att söka och flytta till kommunalt subventionerat trygghetsboende
- en hanteringsordning för hanteringen av processen inom kommunen

Förslaget innebär att subventionsreglerna i princip ligger fast, medan hanteringsordningen prövas och utvärderas under en försöksperiod fram till och med 2014.

Gemenskapslokal för äldre hyresgäster

Allt fler äldre i Sverige bor kvar i sin ordinarie bostad även upp i mycket hög ålder. Cirka 95 procent av dem som är 65 år och äldre bor idag kvar i lägenhet eller småhus. Många olika åtgärder behöver göras för att underlätta de äldres möjligheter att bo kvar i ett bekvämt boende, och mycket har också påbörjats på olika håll i Sverige.

Denna rapport baseras på utvärderingen av en satsning på en gemenskapslokal för äldre som Bostadsföretaget Poseidon AB i Göteborg har upplåtit på Stackmolnsgatan i norra Göteborg. Där har de äldre i kvarteret fått tillgång till en lokal som anpassats för olika aktiviteter såsom litteraturträffar, inomhuscurling och fotvård. Lokalen har även haft tillgång till en deltidanställd värdinna.

Utvärderingen baseras på enkätundersökningar, intervjuer och mötesprotokoll och har finansierats av CMB.

Inga Malmqvist är arkitekt och docent vid Institutionen för arkitektur på Chalmers tekniska högskola. Hennes forskningsfält innefattar bostäder och vård, arkitektur i ett åldrande samhälle samt användbarhet och flexibilitet i arkitekturen – områden där hon genomfört flera forskningsprojekt. Inga är också handledare för doktorander samt ger en designkurs om boende för äldre i det internationella masterprogrammet Architecture.

CMB är ett långsiktigt samarbete mellan Chalmers tekniska högskola och den svenska samhällsbyggnadssektorn. Genom utbildning, forskning och kunskapsutbyte stimulerar CMB till ett moderniserat ledarskap för hållbart samhällsbyggande.